

מתוך הספר "אמרי שמעון" / הרב שמעון אגסי זצוק"ל

פרקי עיון ומחשבה - לאיזה תכלית נברא האדם ?

ידוע הדבר ומפורסם הוא למאד, שכל פעולה שיפעל האדם כפי ההזדמן מבלי השקפה לסיבתה וכוונת תכליתה יהיה מהחסרון בה למאד. וכמ"ש הרב החוקר האלקי בעל העקידה ז"ל בריש שער וא"ו וז"ל. למה שהיה מחולשת טבע ההזדמן וחסרונו והגדולה שבחסרונותיו היותו משולל מההשקפה אל התכלית כי על כן תארי פעולותיו לא תמצאינה כ"א על המעט. חוייב מזה שכל דבר שלא נתבררה מעלתו או שתתעלם כוונת תכליתו אם שלא יתנועע המתנועע אליו כלל בבחירה או אם יתנועע תהיה תנועתו אליו עצלה ובכבידות ויהיה שיעור הכבדות והעצלה כשיעור העלם הסיבה וסכלות התכלית או המצא הספק בו. הלא תראה שר צבא ישראל כאשר צוהו דוד מלכו למנות את העם והוא לא ידע שום תכלית טוב בזה כמ"ש ואדוני המלך למה חפץ בדבר הזה. הנה נתעצל בדבר ההוא והיה מתעצל ולבסוף לא השלימו דכתיב ולוי ובנימין לא פקד וכו'. ומה שפקד מהם נמצא הבלבול בחשבוננו. גם ההפסד שנפל במלחמת שאול בעמלק לא בא אלא מסכלות התכלית וחשב שהכוונה לכבוש הארץ ולשלול שללה כמ"ש שמעתי בקול ה' וכו' ואביא את אגג וכו' ויקח העם מהשלל וכו', והכלל שמי שיסכל תועלת התכלית לא ימנע מהשתבשות הפעולה או המניעה או העצלה והכבידות בה עכ"ל. והדמיון יעיד ע"ז כי מי שהכין העצים והאבנים ושאר צרכי הבנין ושכר פועלים והעלים מהם מה מגמתו וחפצו לבנות. אם בית חורף או בית קיץ מרתף או עליית המקרה. הנה בבואם הביתה לעשות במלאכה ישיגם אחד מהשלש אופנים הנז'. או שימנעו ולא יתנועעו לעשות שום פעולה ולעומת שבאו כן ילכו. ואם יתנועעו לעשות תהיה תנועתם בשפלות ידים או שישתבשו לעשות מה שאין לו חפץ בו. וכ"ש בהיות לפניהם ב' עסקים הא' כבוד והא' קל שבודאי יתפסו הקל ולא הכבד, לפי שיש להם מקום פטור לומר שהיינו סבורים שבכך אתה חפץ.

כן האדם בבואו לעוה"ז הנה יש לפניו ב' עסקים הא' עסקי עוה"ז כלליהם ופרטיהם ופרטי פרטיהם הרבים. והב' הוא עסקי עוה"ב ג"כ בכלליהם ופרטיהם העצומים. ואם הוא לא ישכיל להיטיב לידע סיבת ביאתו לעולם ועל מה הוא בא הנה. ולא ישקיף להשקפה שכלית לחדור אל כוונת תכליתו ותועלתו, הנה בלי ספק לא יתנועע כלל לעסקי עוה"ב. ואם יתנועע תהיה תנועתו בעצלה ובכבידות כמי שכפאו שד וכפי ההזדמן בלא לב. או ישתבש לאחוז בסכלות לחבוק חיק נכריה חכמות חיצוניות אדומיות עמוניות מואביות פילוסופיות אשר לא בזה חפץ ה', ויתעה בתוהו לא דרך בדעות מזויפות ואמונות כוזבות ומכ"ש בהיות עסקי עוה"ז קלים ונוחים הם למזג חמרו ושווי טבעו. ועסקי עוה"ב כבדים הם לתכונת תאוותיו הבהמיות ככובד אבן ונטל החול. שאז מנעמי התבל וחמודותיה ילבבוהו בעיניהם ויקחוהו בעפעפיהם ליתן עיניו בממון ולהשתחוות לעגל הזהב למלאת חוריו כסף ומעונותיו סגולת מלכים ואבן יקרה. או יפנה דרך כרמים לרעות בגנים ולהתעלס באהבים בחיק עלמות יפפיות ותענוגות בשרים. או יתן בכוס עינו והיה כנור ונבל ותוף וחליל ויין ידליקוהו ויגע כל ימיו לריק ושנותיו לבהלה. ובבוא עת פקודתו יצא מן העולם בפחי נפש וידיו על ראשו, בהבל בא ובחושך הלך.

לכן אחי וידידי חוב קדוש עליך לפקוח עיני שכלך לדרוש ולתור בחכמה ודעת על מה הובאת הנה בעוה"ז מה עיקר מלאכתך ומה חפצך כי דבר זה הוא עיקר ושורש הכל והוא יסוד חזק ואמיץ שכל הצלחת האדם בזה ובבא בנויה עליו ויתד שהכל

מתוך הספר "אמרי שמעון" / הרב שמעון אגסי זצוק"ל

פרקי עיון ומחשבה - לאיזה תכלית נברא האדם ?

תלוי בו ונמשך אחריו. כי כשיתברר לאדם ויתאמת אצלו שכל עיקר ביאתו לעולם הוא על עסקי עוה"ב וכל ענייני ותענוגי עוה"ז הבל המה. אז בלי ספק לא יהיה עוד כבהמה בבקעה תרד לילך אחר שיחה נאה של יצרו הרע אשר כל היום התאוה תאוה. כי לא עיר פרא אדם יולד, מאחר שנפקחו עיניו לידע מה היא חובתו ובמה תלוי הצלחו. לכן אחי ידידי חקור ודרוש דבר זה הפוך בה והפוך בה דכולא בה החזק בו אל תרף נצרהו כי הוא חייך. וכ"כ הרמ"ח לוצאטו ז"ל בתחילת ספרו היקר מסילת ישרים וז"ל. יסוד החסידות ושורש העבודה התמימה הוא שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו ובמה צריך שישים מבטו ומגמתו בכל עמלו אשר הוא עמל כל ימי חייו עכ"ל הזהב יע"ש.

ולכן החכם מכל אדם בתחילת ספרו המחקרי פתח דבריו יאיר הבל הבלים אמר קוהלת וכו' מה יתרון לאדם בכל עמלו וכו' לפי שידיעת דבר זה שכל ענייני עוה"ז הבל הבלים המה ולא בשבילם בא האדם לעולם ואין יתרון במה שיעמול בדברים שהם תחת השמש ר"ל ענייני עוה"ז, רק במה שהם למעלה מהשמש כדרוז"ל שהם ענייני עוה"ב בתו"מ ומע"ט היא הידיעה העיקרית שהכל תלוי בה והיא ראשונה ותחילת הכל לכך שם אותה בתחילת הספר.

והנה אנחנו בני הדור הקודם אשר חונכנו על ברכי הדת והאמונה ע"י מורים יראי ה' מאמינים בני מאמינים, אין אנו צריכים לחקירה ודרישה כדי שיתאמת אצלנו דבר זה. כי מעת פתחה אזנינו והתבונה חנטה פגיה וניצני השכל עלו כפורחת ידענו נאמנה כי לא לאכול מפריה ולשבוע מטובה של עוה"ז באנו. רק להכין צדה לדרכינו מתו"מ לעולם הנצחי, וידענו שהיא היא חובתנו וכך יפה לנו והיא אצלנו כמושכלות ראשונות. אכן לבני הנעורים המחונכים בבתי ספר "האשכולות" (בעירק קראו לבית ספר כ"ח אסכול) מרורות ע"י מורים לא אמון בם וריח תורה ויראה לא עדת בהון. מגמתנו כי הם לא חונכו על ברכי האמונה הנאמנה ולא ידעו ולא יבינו מה חובת האדם בעולמו ומה תכליתו. רק הם בילדי נכרים ישפיקו ובחכמות חיצוניות יעמיקו לכן רוחם זרה לאמונה ולא יטו אוזן לדת מורשה מהורים לבנים, רק אל המקובל אצלם בשכל ישמעו והשאר זרה הלאה. להם אשא דעי למרחוק למועצות ודעת להוכיח להם בראיות ברורות וטענות שכליות מה היא חובת האדם בעולמו ומה היא סיבת ביאתו ומה תכליתו כפי מה שהבינותי בספרים עם קצת נופך משלי וזה החלי בעזרת צורי וגואלי.

כתב הרמב"ם ז"ל בס' המורה ח"ג פרק כ"ה וז"ל. הפעולות יתחלקו לפי בחינת תכליתם לד' חלקים. אם פעולת הבל. או פעולת שחוק. או פעולת ריק. או פעולה טובה. אמנם פעולה אשר לה יאמר פעולת ריק. היא הפעולה שיכוין בה פועלה תכלית אחת ולא הגיעה התכלית ההיא כי ימנעה מונעים. שאתה תשמע בני אדם אומרים הרבה פעמים סרחת לריק למי שטרח לבקש איש ולא ימצאהו או טרח במהלך ולא הרויח בסחורתו. ויאמרו ג"כ השתדלותינו וטרחנו בזה החולה היה לריק בשלא ירפא. וכן כל הפעולות אשר יבוקש בהם תכלית ולא יגיע התכלית ההוא.

ופעולת ההבל היא הפעולה אשר לא יכוין בה תכלית כלל כמו שיתעסקו בידם קצת בני אדם כשהם חושבים, וכפעולות המשוגעים והנבהלים. וזהו שאנו מתפללים ואומרים לא ניגע לריק ולא נלד לבהלה, כלו' שלא נטרח להשיג איזה מעשה טוב

מתוך הספר "אמרי שמעון" / הרב שמעון אגסי זצוק"ל

פרקי עיון ומחשבה - לאיזה תכלית נברא האדם ?

ולא יעלה בידינו להשלימו מחמת איזה מניעה ויהיה יגיעינו לריק, אלא תספיק בידינו להשלים אותו. וכן שלא נעבוד את ה' בלי דעת וכוונה רק מצות אנשים מלומדה כמעשה קוף בעלמא. אלא שכל עבודתינו תהיה בכוונה שלמה לעשות רצונו ית' ולעובדו בלב שלם.

ופעולת השחוק היא הפעולה אשר יכיון בה לתכלית פחות ר"ל שיכיון בה תכלית בלתי הכרחי ולא תועיל תועלת גדולה כמו שירקוד לא לכוונת התעמלות להיטיב העיכול. או מי שיעשה מעשים שתכליתם לשחוק מהם, יאמר שזאת הפעולה שחוק בלי ספק. וזה יתחלף כפי כוונת הפועלים כי יש דברים רבים שהם הכרחיים או תועלתם גדולה אצל אנשים, ואצל אחרים לא תצטרך כלל כהתעמלות הגוף כפי התחלף מינו אשר הוא הכרחי להתמיד הבריאות על מה שצריך אצל מי שידע חכמת הרפואה. וככתיבה שתועלתה גדולה אצל אנשי החכמה. כי אשר יעשה פעולות ההתעמלות להתמיד הבריאות כשחוק בכדור או ההתאבקות או משיכת הידים או עצירת הנשמה. או פעולות מכוין בהם הכתיבה כעשיית הקולמוס ועשיית הנייר יהיה אצל אנשים סכלים פעולות שחוק. ואצל החכמים אינו פעולת שחוק.

והפעולה הטובה היא הפעולה אשר עשאה הפועל לכוונת תכלית נכבדת ר"ל הכרחית או מועילה ותגיע התכלית ההיא. וזאת חלוקה שיראה לי שאין לחלוק עליה בדבר וכו'. ואחרי בארי זה אומר שא"א לבעל שכל לאמר שדבר מפעולות ה' ריק או הבל או שחוק ח"ו. אמנם לפי דעתינו אנחנו וגם דעת כל הנמשך אחר תורת מרע"ה. פעולותיו ית' כולם הם טובות מאד. אמר וירא אלוקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד. וכל מה שעשאהו ית' בגלל דבר המעשה ההיא היא הכרחי במציאות הדבר ההוא המכוון או מועיל מאד. (ובמ"א כ' שזהו כו' הכתוב שאמר כל פעל ה' למענהו כל' למענהו לאותו דבר עצמו כי הוא הכרחי למציאותו מאד) והמשל בו מזון הבע"ח וכו'. וכן הוא ג"כ דעת הפילוסופים שאין בעינינים הטבעיים כלום על צד ההבל ר"ל שכל מה שאינו מלאכותי כולם פעולות שיבוקש בהם תכלית אחת ואיו הפרש בין שנדע התכלית ההוא או לא נדעהו וכו'. אך שיהיה בפעולותיו ית'. דבר ע"צ השחוק, שקרותו גלויה בתחילת המחשבה ולא תביט לשגעון מי שחשב שהקוף נברא לצחוק ממנו בני אדם והמביא לזה כל' השכלות בטבע החוייה וההפסד וכו'. כן אמונת המון חכמי תורתנו וכזה ביארו נביאינו והוא שחלקי הפעולות הטבעיות כולם מתוקנות מסודרות נקשרות קצתם בקצתם וכולם סיבות ומסובבות אין מהם דבר להבל ולא לשחוק ולא לריק אבל פעולות חכמה גדולה כמש"ה מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית וכו' ונאמר וכל מעשהו באמונה ונא' ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה עכ"ל הזהב.

ואחר שכן התבאר בדברי האשל הגדול הרמב"ם ז"ל שאין כל דבר טבעי ואפילו בריה פחותה כמו זבובים ויתושים או אפילו עשב דק שאין לו תכלית מיותרת ומועילה, כ"ש שיהיה כן במבחר היצורים הוא האדם שמציאותו תהיה לתכלית נכבדת ותועלת גדולה. וזולת דברי הרב ז"ל עוד יש מופת אחר שיש תכלית מיוחדת לאדם ביאר אותו הרב בעל העקידה ז"ל בש' נ"ה הביאו הרב מהר"ש יפה ז"ל בדרשותיו פ' יתרו וז"ל. ומצד זה ביאר החכם היות לאדם תכלית מצד כללותו אחר שחלק אבריו כל אחד פונה אל תכלית אחת שכ' וז"ל. גם לחלקי האדם יראה לכל א' מהם פועל לעין ליד ולרגל וכן מלבד אלה ע"כ: ירצה שאם לכל א' מהחוששים

מתוך הספר "אמרי שמעון" / הרב שמעון אגסי זצוק"ל

פרקי עיון ומחשבה - לאיזה תכלית נברא האדם ?

החלקיים ימצא פועל מה כמו שהוא הראות לעין והמשוש ליד. מזה נדון לכללות האדם ג"כ שצריך שיש לו תכלית מיוחדת וזה המופת נז' בדברי אליהוא באו' כי אוזן מלין תבחן וחיך אוכל יטעם לו משפט נבחרה לנו נדעה ביננו מה טוב. ירצה שאם באוזן וחיך מצינו פעולות מיוחדות שהם תכלית האיברים ההם ותועלתם הנכבדה כ"ש שזה המשפט נבחרה לכו שנשפוט מזה שגם לנו מצד כללות האדם יש לו תכלית מיוחדת ותועלת נכבד ולכן נדעה ביננו מה הוא הטוב שהוא התכלית אשר לנו, כי התכלית הוא הטוב לכל הדברים עכ"ל מהר"ש יפה ז"ל. וא"כ גם אנחנו צריכים להתבונן ולחקור מה היא התכלית הנכבדה ותועלת המועילה שבעבורה נברא האדם בעולם ונאמר.

הנה הראשונים ז"ל כללו כל עניני עוה"ז בג' סוגים והם: הערב. המועיל. והטוב. ועתה נראה למי מג' אלה תתיחס תכלית האדם. ובמעט התבוננות נראה שא"א לשום בעל שכל לחשוב ולו' שתכלית האדם הוא חלק הערב שהוא לאכול משמנים ולשתות ממתקים ולבעול צורות נאות נשים יפיפיות ובתולות עדינות ולישמע קול שרים ושרות ולהתענג בכל מיני שחוק וטיולים ושאר הנאות ועידונים. זה לא יתכן כלל מכמה פנים. הראשון כבר ביאר אותו החוקר האלקי הרב **בעל העקידה** ז"ל והוא מצד המעלה והפחיתות, שהרי אנחנו רואים שארבע חלקי הדצח"מ הכוללים כל המציאות הם הולכים ומתעלים זע"ז, כי הדומם הוא הפחות שבכולם שאין לו שום חיות ולא תנועה כלל רק כח ההרכבה לבד. יתר עליו הצומח שנוסף בו כח הצמיחה והגידול. יתר עליו בעה"ח בלתי מדבר שיש לו כח החיוני והתנועה. יתר עליו החי מדבר שיש לו כח השכלי והדיבור. וא"כ כמו שהם עצמם מעולים במציאותם זע"ז הדעת נוטה שג"כ יהיו מעולים בתכליתם זה מזה, ונמצא שצריך שתהיה תכלית האדם נכבדת יותר למאד על הבע"ח. ואם אתה אומר שתכלית האדם היא האכילה שתיה ושאר תענוגי הגוף הלא מותר האדם מן הבהמה אין בתכליתו והוא וחמורו באבוס אחד וזה לא יתכן כלל.

ועוד אני אומר שאם אתה אומר כן שתכלית האדם היא תענוג עוה"ז בהכרח הוא שצריך האדם לעדן עצמו בכל מיני עידונים ותענוגות בני אדם עד שיגיע אל סוף העידונים, שכן גדר התכלית הוא להשיג ולהגיע אל סוף המידה ההיא, שאם לא כן הרי לא השיג שלמות תכליתו. ולעדן עצמו בכל מעדני עולם צריך הון רב ומי שלא השיגה ידו לפזר כעפר כסף למלא כל תאוות לכו שהוא התכלית לפי דבריך. נמצא שהוא עומד לבטלה כיון שלא השיג סוף תכליתו, ומאחר שאנו רואים שרוב העולם לא חננם ה' בעושר רב א"כ על מה שוא ברא כל בני אדם מאחר שאין בידם טובה להגיע אל סוף שלימות תכליתם.

ועוד מהמפורסם הוא שכל דבר שהוא הכרחי אין בו מהגנות והדופי בעיני הבריות כמ"ש ההכרח לא יגונה, ואנחנו נר' שמי שהוא זולל וסובא רודף אחר תאות בשרים לחבוק חיק נשים יפיפיות וכל ימיו כחגים הרוג בקר ושחוט צאן, הוא מגונה בעיני הבריות, כי הוא דרך הכסילים כמא' הכתוב (קהלת ז') ולב כסילים בבית שמחה. ולדבריך שהוא התכלית א"כ הוא הכרחי ולמה יהיה מגונה אדרבא צ"ל מכובד בעיניהם והכל מתקנאים בו. אלא ודאי לפי שליבם או' להם שאין זה אלא דרך רע. וא"כ אין זה שלימות ותכלית אלא סכלות ופחיתות.

מתוך הספר "אמרי שמעון" / הרב שמעון אגסי זצוק"ל

פרקי עיון ומחשבה - לאיזה תכלית נברא האדם ?

ועוד שאם האכילה ושתיה ושאר תענוגות הגוף הם התכלית למה ניתן כח השכלי באדם הלא לזה א"צ שכל ובינה יתירה שהרי גם הבע"ח אוכל ושותה ורובע ומענג בדשן נפשו כשאין לו מונעים ונמצא שלתוהו והבל ניתן השכל באדם. וכבר קדם לעיל מדברי הרב המורה ז"ל שאין בפעולותיו ית' שום דבר הבל ותוהו ח"ו ועוד עד ממחר אבי לך ממי שניסה הדבר ואח"כ העיד עליו שהוא הבל ורעות רוח והוא שהמע"ה שאמר בספר קוהלת תרתי בלבי למשוך ביין את בשרי הגדלתי מעשי בניתי לי בתים נטעתי לי כרמים עשיתי לי גנות ופרדסים עשיתי לי ברכות מים וכו' עשיתי לי שרים ושרות ותענוגות בני האדם וכו' וכל אשר שאלו עיני לא אצלתי מהם לא מנעתי את לבי מכל שמחה. וסיים ופניתי אני בכל מעשי שעשו ידי ובעמל שעמלתי לעשות והנה הכל הבל ורעות רוח ואין יתרון תחת השמש. וכבר אמרו החכמים אין חכם כבעל הנסיון ואין לך עדות גדולה מזו.

הרי נתבאר בכל זה שא"א לומר שחלק הערב הוא תכלית האדם בעולמו. וכ"ת מודינא לך בהא שאין חלק הערב הוא התכלית מהטעמים הקודמים. אבל יש פנים לומר שחלק המועיל הוא התכלית. ולכך הוצרך להינתן באדם כח שכלי כי לצבור כעפר כסף ותועפות זהב וסגולת מלכים צריך באמת שכל חרוץ וחכמה ומדע כמא' הכ' ויד חרוצים תעשיר. אשיבך שגם זה א"א להיות ג"כ מכמה פנים. הא' ביאר אותו **בעל העקידה** ז"ל בשנת נ"ה ותו"ד הוא, שכל פועל ועסק באיזה מין שיהיה שלא יגיע המתעסק בו אל סוף חשקו ותכליתו הנה הוא פועל ריק (והוא כדברי הרב המורה ז"ל הנז"ל) והחריצות והזירוז בתוספת ורבויה הקנינים המדומים הם בלי גבול וסוף אשר ינוחו המתנועעים בעבורם כמו שראוי שיהיה לכל המתנועע תנועה הנאה בהגיעו אל מקום חפצו (כמאמר הכ' אוהב כסף לא ישבע כסף וארז"ל אין אדם מת וחצי תאוותו בידו). וא"כ הוא מבואר שעוצם ההשתדלות והחריצות בהשגת הקנינים אין זה תכלית האדם עכת"ד ז"ל.

וכ"ת והלא התורה ג"כ היא אין לה קץ וסוף כמש"ה ארוכה מארץ וכו' וכן דוד המע"ה או' לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאד. וא"כ ס"ד אמינא שאין היא התכ' ח"ו. י"ל דנהי שהתורה מצד עצמה היא אין לה סוף מ"מ מצד תשוקת האדם לה יש לה סוף, שהרי ד' חלקי "הפרדס" שהתורה נדרשת בהם הנה יש מי שחשקה נפשו בחלק הפשט לבד והוא מסתפק בו ואינו חושש לג' חלקים אחרים ודומה בעיניו כאלו השיג כל חפצו בהתורה ובא עד קצו. הרי שמצידו יש לה קץ וסוף וכעד"ז מי שחשקה נפשו בחלק אחר. וזולת זה גם בעל חלק הפשט עצמו הנה יש מי שיעיין סוגיא א' בגמרא ולפי דעתו ושכלו בא עד תכונת הסוגיא הגם מי ששכלו דק וחד ביותר יש להעמיק בה עוד יותר ויותר בהבנת סוגיא זו מ"מ לפי ערך דעתו ושכלו זה כבר הגיע עד סוף תכליתה ואין לו להבין בה יותר מזה, א"כ נמצא שמצדו יש קץ וסוף וכעד"ז כל אחד וא' לפי שכלו ורוחב בינתו יש קץ וסוף לתורה הגם שאינו כן לפי האמת. משא"כ בקנינים המדומים אינו מסתפק במה שבידו אלא מתאוה וחושק אל היותר מזה כמ"ש ארז"ל יש לו ק' מבקש ר' יש ר' מבקש ת' ואיו אדם יוצא מהעולם וחצי תאוותו בידו ואין קץ וסוף לתאוותו וחשקו והבן זה. וז"ש התנא ר' טרפון אומר היום קצר והמלאכה מרובה וכו' ולפי שחשש שמא תאמר כיון שהיא מרובה ואין לה סוף א"כ אינה היא התכלית ח"ו, לזה מיהר לומר תיכף לא עליך המלאכה לגמור אלא לפי יכולתך וא"כ מצידך לפי ערכך ותכונתך הרי יש לה

מתוך הספר "אמרי שמעון" / הרב שמעון אגסי זצוק"ל

פרקי עיון ומחשבה - לאיזה תכלית נברא האדם ?

סוף וק"ל. והטענה הב' היא הטענה עצמה שאמרנו לעיל על חלק הערב שהיא צודקת ג"כ כאן בחלק המועיל, והיא שא"כ נמצאו רוב העולם הם לבטלה. להיות שאינם בעלי אוצרות זהב וכסף.

ועוד אומר אני טענה ג' והוא כי הנה נודע שגדר התכלית הוא היותו דבוק ומתעצם בעצם הדבר ההוא ולא יצוייר היותו נפרד ממנו כלל בשום אופן כמו הריאות לעין והשמיעה לאוזן והמשוש ליד שהם דבוקים ומתעצמים כל אחד באבר ההוא ולא יצוייר הפרדם כלל, שלא יצוייר הריאות בפני עצמה בלי עין ולא שמיעה בלי אוזן. וכן הישיבה לכסא שהיא תכליתו לא יצוייר שתהא חוץ ממנו אלא היא דבוקה בעצם הכסא. וכן הדלקת הנר שתכליתה להאיר הנה ההארה היא דבוקה בנר עצמו ולא תצוייר שתהא חוץ ממנו. וכן ההזנה למזון הנה היא דבוקה בגוף המזון וכן כל התכליות שבעולם כן הם. משא"כ הקניינים המדומים נמצאם כולם שהם חוץ מן האדם ואין להם שום דביקות והתלות בו כלל. וכיון שהם אינם בגדר התכלית היאך נאמר שהם תכלית האדם הרי זה שקר מפורסם.

וז"ש שהמע"ה אל תיגע להעשיר וכו' הכוונה לומר אל תיגע להעשיר בחשבך שזהו התכלית וזה שלימות כל האדם וא"כ כל המרבה לאסוף ולכנוס מהקניינים המדומים הרי זה משובח. אלא מבינתך חדל מחשוב זאת שהרי התעיף עיניך בו ואיננו וכו' ואם היה הוא התכלית היה ראוי להיות דבוק בך בקשר אמיץ ואינו נפרד ממך בשום אופן שזהו גדר התכלית וכיון שהוא אינו כן מזה יש לך להבין שאינו הוא התכלית המבוקש. ואפשר שזה ג"כ מש"ה אל תירא כי יעשיר איש וכו' כי לא במותו יקח הכל וכו'. שלפי פשוטו אומרו אל תירא היינו ר"ל אל תדאג, וקשה דלמה ידאג אם יעשיר איש הלא משלחן גבוה קזכי ומה מידו יקח. ועוד מה הבטחה היא זו שלא ידאג לפי שאין במותו יקח הכל, השתא מיהא כל מי שהכסף בידו ידו על העליונה. אמנם לפי"ה ניחא וכך היא הכוונה יאמר אל תדאג לנפשך בראותך כי יעשיר איש לאמר אשריו לזה שהשיג סוף תכליתו ושלימותו. ומתי אעשה גם אנכי לביתי כדי להשיג תכליתי ותהי אחריתי כמוהו. אל תחשוב כך לפי שאין תכלית האדם ושלימותו בהשגת העושר והקניינים שהרי כי לא במותו יקח הכל אלא עוזב לאחרים חילו והוא הולך לו בלא חמדה, ואם היה העושר והקניינים הם התכלית היה ראוי להם להיות דבוקים בו בחייו ובמותו לא יפרדו כיון שאנו רואים שהם אינם כן על כרחך צ"ל שאינם הם התכלית והשלימות.

נמצא שאין תכלית האדם הוא האכילה ושתייה והמשגל ושאר הנאות הגוף וגם לא בהשגת העושר והקניינים המדומים וא"כ צא"ל מהו הטוב התכליתי אשר אליו נושא האדם נפשו ועל מה ולמה ניתן בו כח השכלי ומה לה להנפש לירד מאיגרא רמה משמים ממעל לבירא עמיקתא הארץ הלזו והנשמה לשכון בתוך גוף נגוף קרוץ מחומר ובעפר יסודו. והנה כל הפילוסופים ראשונים ואחרונים חתרו בכל עוז בעומק עיונם למצוא את הטוב התכליתי והעלו חרס בידם. אמנם לנו אנחנו שומרי התורה והמצוות הדבר מפורש הוא בתורה ע"י מרע"ה באומרו ועתה ישראל מה ה' אלוהיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלוהיך ללכת בכל דרכיו ולאהבה אותו ולעבוד את ה' אלוהיך וכו' לשמור את מצות ה' ואת חקותיו וכו' וסיים לטוב לך. יאמר שהדברים האלו שפרטתי לך שהם היראה והאהבה ולעבוד את ה' ולשמור מצוותיו וחוקותיו הם הם הטוב התכליתי המבוקש לך ר"ל להנאת עצמך כי

מתוך הספר "אמרי שמעון" / הרב שמעון אגסי זצוק"ל

פרקי עיון ומחשבה - לאיזה תכלית נברא האדם ?

בשמירת דברים אלו תשיג הטוב התכליתי ואושר הנצחי. וכן הנביא הוא אומר הגיד לך אדם מה טוב (ר"ל אם תרצה להגיד לך מהו הטוב האמתי והתכליתי) ומה ה' דורש ממך כדי להשיג אותו הטוב התכליתי, הוא ע"י עשות משפט ואהבת חסד ר"ל ע"י עשות משפטי התורה חוקיה ומצותיה כי תורת חסד על לשונה של תורה ודרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום.

וכן שהמע"ה אחר עשותו חקירה עיונית ושכלית בכל ספר קוהלת ומצא שכל ענייני עוה"ז הם הבל ואין בהם מועיל. אמר בחתימת ספרו סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם ר"ל כי זהו תכלית כל האדם לא זולת. וראה והבן שאיך כאן היו בתורה כל גדרי התכלית בכל אופניו. הא' שהיא דבוקה ומתעצמת באדם בחייו ובמותו ואינה נפרדת ממנו כלל כמא' הכ' בהתהלך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך וכו' ודרז"ל בהתהלך תנחה אותך בעולם הזה בשכבך תשמור עליך בקבר והקיצות היא תשיחך בתחית המתים לעוה"ב, הרי שאינה נפרדת ממנו כלל בכל עת ובכל זמן. והב' שיש לה קץ וגבול מצד האדם להגעת סוף חשקו וחפצו בה כל אחד לפי רוחב דעתו וחין שכלו כאמור לעיל. והג' שבעקב העמל והיגיעה בה בהגעת התכלית, בא יבוא אל המנוחה ואל התענוג הנפלא ואושר הנצחי לעוה"ב אשר עין לא ראתה. וכמו בהפקד התכלית מאיזה דבר לא ישאר עוד שמו עליו רק בדרך העברה לבד, כי בהסמא העין ויתבטל ממנה פעולת תכליתה שהיא הריאות לא תקרא עוד עין רק בהעברה לבד כמו עין הצלם והצורה שבכותל והרי היא כאבר מת. כן בהיפקד פעולת התכלית מכל כללות האדם שהיא שמירת התורה והמצות ואת פושעים נמנה אז יבוטל ממנו תואר אדם חי ובקהל רפאים ינוח כמ"ש ארז"ל רשעים בחייהם קרויים מתים, כי אין המיתה רק ביטול הפעולות הנאותות לו. ותחת כי לא רבים יצליחו למלאת כריסם מעדני עוה"ז ותענוגיה בעבור כי הכסף אזל מכליהם כאמור לעיל. הנה המצוה הזאת לא נפלאה היא ולא רחוקה אלא תורה מונחת בקרן זוית כל הרוצה ליטול יבוא ויטול בלא כסף ובלא מחיר. וגם מפני כך ניתן השכל באדם כי באמת להבין אמרי בינה תורה נעימה ולחשוף מצפוניה ולקיים מצותיה כראוי צריך בינה יתירה ושכל טוב. הנה מכל הטענות השכליות והאמיתיות האמורים נתבאר שכל תכלית האדם בעוה"ז הוא לשמור את דרך עץ החיים היא התורה כי עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר. **ואחר** שנתבאר שתכלית האדם הוא שמירת התורה וקיום מצותיה צריך לבאר מהו התועלת המגיע לאדם מזה התכלית של שמירת התו"מ ונאמר. עד כאן מצאנו.